

uğraşanları bir araya getirmek, bir sosyoloji lûgatı hazırlamak, bir mecmua neşretmek, muntazam tebliğler ve konferanslar vermek, memleket tetkiklerini sistemli bir hâle getirmek gayesini takip ediyor. Türk Sosyoloji Cemiyeti 2/12/1949 tarihinde resmen kuruldu. İlk toplantısında en kıdemli Sosyoloji Profesörü Necmeddin Sadak fahrî başkanlığa, Hilmi Ziya Ülken idare heyeti başkanlığına, Ziyaddin Fahri Fındıkoğlu başkan vekilliğine, Selmin Evrim sekreterliğe, Ali Aıza Korap muhasipliğe, Hazım Berge, Münir R. Öymen, Nahid Tendar, Ekmel Zadi, Nureddin Şazi Kösemihal idare heyeti azalığına seçildiler.

Cemiyet yedi ay zarfında Beyoğlu Halkevinde bir seri ilmî konferans tertip etti. Bunlardan başka Doçent Mümtaz Turhan, Öğretmen ve Avukat Reşat Kaynar tarafından birer münakaşalı tebliğ verildi.

Türk Sosyoloji Cemiyeti Paris'te kurulan Üniversite sitesi kongresine bir raporla iştirak etti. Oslo'da kurulan Milletlerarası Sosyoloji Cemiyetine âza oldu. Bazı Sosyoloji cemiyetlerle mecmua mübadelesi yaptı. Konferansları ve tebliğleri neşretmek üzere devamlı bir mecmua çıkarmak için hazırlığa başladı. Bu maksatla bir neşriyat kooperatifi teşebbüsüne girişti. Umumî heyetin fikirlerinden faydalanmak üzere üç defa çay tertip etti. Henüz Türk Sosyoloji Cemiyetinin mecmuası neşre başlanmamıştır.

TÜRK SOSYOLOJİ CEMİYETİ BİRİNCİ KONGRESİ

Cemiyet ilk kongresini 21 Temmuz Cuma saat 16 da İstanbul Etibba Odasında yaptı. Kongre birinci gün yalnız idarî mahiyette idi. Burada muvakkat reis ve kâtipler seçildi. İdare heyeti raporu okundu. Yeni seneye ait teklifler yapıldı. Yeni idare heyeti seçildi. Eski idare heyeti ipka edilmekle beraber yalnız hastalıklarından ve mazeretlerinden dolayı Hazım Berge ile Ekmel Zadi'in yerine Reşat Kaynar ve Salâh Birsal azâlığa seçildiler. Nihayet yıllık ilmî çalışmalar üzerinde müzakere yapıldı. Azânın bir kısmının Muallimler Birliğine iltihak teklifi üzerinde konuşuldu ve bu meselenin müzakeresi yeni idare heyetine bırakıldı.

Temmuzun 22 nci Cumartesi gününden 25 inci Salı gününe kadar üç gün ilmî kongre çalışmaları devam etti. Evvelce azâdan kongreye tebliğlerle iştirâk etmeleri rica edilmiş ve bunlardan yalnız on beş zattan muvafakat cevabı alınmıştı. Kongre sırasında Ticaret Bakanlığı hukuk müşaviri Ferid Ayiter'le Doçent Mümtaz Turhan'dan mazeretleri dolayısıyla gelebileceklerini ifade eden mektuplar alındı. Buna mukabil bir tebliğ fazla verildi. Bu suretle üç gün zarfında on dört tebliğ dinlendi ve üzerlerinde etraflı münakaşalar oldu. Kongreye devamlı olarak otuz kadar azâ ve dinleyici iştirâk etmekte idi. Cemiyetin kayıtlı azâsı 46 kişi olduğuna göre bu miktar kâfi idi.

Tebliğler Bedi Ziya Egemen'in «Pedagoji ve Sosyoloji», Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'nun «Gelir vergisi», Hilmi Ziya Ülken'in «Türkiye'de Köy Sosyolojisi», Ali Rıza Korap'ın «Cemiyet ve Terbiye», Münir Raşid Öymen'in «Mektep ve Cemiyet», Nureddin Şazi Kösemihal'in «Türkiye'de Tecrübî Sosyoloji», Kâzım Nami Duru'nun «Cemiyet ve Din», Hilmi Ziya Ülken'in «Sosyolojinin Sınırları», Orhan Tuna'nın «Sendikalar», Bayan Nahit Tender'in «Lâiklik», Reşad Kaynar'ın «Kanunlarımız ve İçtimâî Realite», Bayan Hâlide Topçuoğlu'nun «Hukuk Sosyolojisi», Doktor Bedi Şehsuvaroğlu'nun «İçtimâî Sağlık Meselesi» mevzularında idi. Kongreye iştirâk edemiyen tebliğ sahiplerinden Ferid Ayiter «Sosyoloji ve Fenomenoloji», Bayan Selmin Evrim «Sosyoloji ve psikoloji», Mümtaz Turhan «Garp Medeniyeti Çöküyor mu?» adlı mevzuları söyleyeceklerdi. Kongrede gerek dinlenen ve münakaşa edilen, gerekse yalnızca azâ tarafından gönderilen tebliğler Cemiyetin mecmuasının birinci sayısını teşkil etmek üzere «Kongre Müzakereleri» adıyla neşredilecektir.

Henüz daha çok geñç olan, neşir vasıtaları ve azâsı çok mahdut bulunan Cemiyetin bu ilk kongresinde görülen ilmî faaliyet ileriki çalışma seneleri ve kongreleri için ümit verici mahiyettedir. Cemiyet daha şimdiden Muallimler Birliğı, Pedagoji Cemiyeti, Türk Felsefe Cemiyeti ile temasa girdiğı için gelecek kongrelerinin daha geniş bir ilim çevresini toplayacağı tahmin edilebilir.